

WWW.UNILIB.SR

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„ШКОЛСКИ ЛИСТ“ излази сваког 15. и последњег у месецу. Претплата је за целу годину 3 ф., за 4 месеца 1 ф. а за Србију 8 динара годишње. Учитељи, који имају мању плату од 300 ф., богослови и приправници добијају лист у пола цене. Дониси и претплата паљу се: Уредништву „Школског листа“ у Сомбор.

Бр. 24. У Сомбору 31. децембра 1882. Год. XIV.

НА РАСПИС НАГРАДА У 1. БРОЈУ „ШКОЛСКОГ ЛИСТА.“

Славном Уредништву „Школског Листа“

у Сомбору.

Одзивајући се Вашем цењеном позиву од 4./XII. о. г. у погледу оцене оних чланака Школског Листа, који су за награду јавности предати, управо извршујући својевољно примљену нама пријатну дужност, којом сте овај учитељски збор одликовати изволели, досудио је исти, у данашњој својој седници под бр. 51-им оцењујући чланке по њиховој правој вредности, сугласношћу збора овако награде:

1. Награду од 3 дуката писцу чланка „Старајмо се за што боље васпитање наше женске омладине.“

Јер смо тог уверења, да се правом општем наплетку неможемо надати, док нам се женска омладина не васпита.

2. Писцу чланка „О саучешћу“ награду од 2 дук.

Јер само добро религиозно-морално и интелектуално образоване матере моћиће и знаће облагородити срца своје деце, да она буду саучесна у добру и злу, срећи и несрећи браће своје.

А награду од 1 д. писцу чланка „Изражавајмо себе да можемо друге изражавати.“ Које само онда може имати своје праве вредности, кад се изврше они услови под I. и II. бројем.

Овим уједно изриче овдашњи учитељски збор захвалност славном уредништву на отликовању у овој ствари.

Из седнице учитељског збора држане у Сентомашу 19. Децембра 1882. године-

Милан Ј. Настић,
перовођа.

Др. Плавшић,
председник.

Позивајући се на саопштени допис јављамо, да је писац прве расправе „Старајмо се за што боље васпитање наше женске омладине“ (бр. 8. и 9.) г. *Аркадије Р. Павловић* срп. нар. учитељ у Старом Керу, писац друге расправе „О саосећању (учешћу)“ (бр. 22. и 23.) г. *Владимир Красић* српски народни учитељ у Карловцу, а писац треће расправе „Изражавајмо себе, да можемо друге изражавати“ (бр. 2.) г. *Стеван Ковчић* учитељ у Сомбору именован је већ на самом чланку.

Досуђене награде опремиће се одмах по закључку рачуна на њихово одређење.

Уједно нам је пријатна дужност да се славном учитељском збору у Сентомашу топло захвалимо за готовост, којом се одазвао нашој молби, да се оцењивања послатих нам чланака прими.

Уредништво „Школског Листа.“

ВАЉАН УЧИТЕЉ.

Ваљан учитељ је душа народне школе. Од њега поглавито зависи добар ред у школи и свестрани напредак младежи која у школу иде.

Може бити школско здање угледно и лепо; школска дворана про- страна, висока и видна, са удесним намештајем и училима богато снаб- девена; могу и наредбе школских власти бити најизредније: — али све то не помаже, ако није учитељ на свом месту. Прави напредак школске деце у првој линији од учитељеве ваљаности и извртности зависи.

Какав дакле треба да је ваљан учитељ?

Народни учитељ је васпитатељ а не само предавач наставних предмета. Њему поверавају родитељи, црква и општина своје најдрагоце- није благо, своју милу дечицу, и с пуним правом од њега очекују да ће он у школи ум дечији изобразити, здравље њихово очувати и оснажити, срдце им припитомити и вољу на добро упутити, те неуморно око тога настојавати, да од деце школске постану послушни синови и кћери, ва- љани и поштени људи, верни синови свога народа, свете цркве и отач- бине, достојни чланови друштва човечаског и права чеда Божија.

Само се онај може назвати у правом смислу ваљаним учитељем, који овом великом очекивању свестрано одговарати тежи, који своје звање учитељско љуби и у њему радост налази, и који дужности своје добро познаје, за највећу светињу сматра и точно и савестно врши.

Као што је почетак мудрости и свију врлина страх Господан; тако су и најнужднија својства сваког ваљаног учитеља чиста и непри- творна *побожност* и *благодарност*. Сав живот учитељев треба да служи деци и народу за образац религиозно-моралног доброг владања. Он мора бити веран син своје свете цркве и у сваком погледу поштен и праведан човек. Својом умереношћу, уздрживањем, благошћу и трезвеним животом треба да се сваки учитељ разликује, а да се чува неумерености, пијанст- ва, раскалашности, неупутног живота, псовке и богохулства, а као живе ватре да се клони рђава друштва и свију оних књига у којима се опака наука противна светој вери и моралу хришћанском садржи.

Ваљан учитељ вели и поштује своје свето звање и у њему нај- већу радост и задовољство налази. Он љуби своје ученике и стара се да се упозна са њиховом нарави; он снисходи и спушта се к малим сво- јим ученицима да би их к себи у вис подигао, и извртним људма учи- нио. С' тога је он према њима благ и кротак, трпељив, милостив и пра- ведан; он је кадар господарети над својим страстима и не да се занети, да се срди и да мрзи на своје ученике све ако су му они или њихови родитељи што скривили или неприлику какву проузроковали. Он непрес-

гано бодрим оком пази на све своје ученике и стара се да погрешке одклања и да од њих децу, што је већма могуће, леним начином одвикава и чува.

По себи се разуме да се од сваког ваљаног учитеља изискује да буде човек здравих чула, бистрог и образованог разума, да има јасан, правилан и разговетан па и умиљат говор, и довољно знања и вештине за одправљање свога звања, али је притом нужно, да он постојано пази на себе и да се усавршује у наукама и вештинама, које су му за одправљане звања учитељског нуждне, а особито да се за свако предавање брижљиво спрема и да савестно врши све своје учитељске дужности. Он треба да је први у школи пре него што је куцнуо наставни час и да последњи из ње излази кад се настава већ сасвим сврши.

Школске часове треба да он једино са васпитавањем и обучавањем својих ученика проводи, а ни са каквим другим послом. Честит учитељ неће у време школско новине ил друге какве књиге читати, писма или расправе писати, са друговима се по ходлику шетати, пушити и разговарати. Него ће цело време школско једино савестном вршењу својих учитељских дужности посвећивати, па и само време дечијега одмора између часова проводиће са својим ученицима у дворишту школском пазећи на њих и управљајући њихове игре.

Држећи се строго свог светог звања учитељ ће се старати да сав живот свој проводи разборито и паметно. Он ће у дому свом са својом сунругом у слози и љубави живити, лепо се с њом слагати; уредно кућу водити; своју рођену децу добро васпитавати; од своје заслуге умерено живећи свакога месеца по један део заштеђивати и на страну остављати за случај болести, за старост и за своју децу. С малим задовољан будући клониће се сваке раскошности и чувати се свију оних забава, које су са траћењем времена и новца и са губитком здравља и поштења скопчане. Са суседима и колегама, са дечијим родитељима и осталим члановима общине, стараће се да живи у миру и љубави, а клониће се сваке свађе и распре. Свештеницима и другим старешинама отдаваће пристojно поштовање, и настојаваће да га сви добри људи љубе и поштују. —

Разборит србски народни учитељ клони се сваке сплетке и партијичности; поштује установе црквене и државне и родољубље своје показује не само речма него и делом, љубећи свој језик, добре народне обичаје, србске народне песме и сваку ваљану србску књигу и дружећи се са одабраним извртним члановима общине у споразуму и заједнички с њима суделује при заводењу зимњих вечерњих школа за одраслију младеж, школа и задруга певачких и занатлијских, народних књижница; труди се око приређивања забава за образовање душе и срца и за подпомагање сиротиње, и обучава младеж у вртарству, воћарству и виноградарству.

Особито наши сеоски учитељи у споразуму и заједници са свештеницима имају и изван школе велику културну мисију, па с тога би баш и нужно било да се за учитеље сеоских школа најваљанији и најчеститији људи постављају, који би и оностраној својој частној и родољубивој дужности и хтели и кадри били са одушевљењем и ревношћу за доста учинити.

ПРАВИЛА ЗА ЖИВОТ

(Из прича Соломонових.)

IV.

Велика је ствар човек, али је тешко наћи човека ваљана.

Ко праведно и без махне живот свој проводи честиту ће и срећну учинити децу своју. —

Младић у друштву с поштеним и ваљаним људма на добром је путу.

Лени су они младићи, који су мудри, а седа коса старцима је дика. —

Царево је срдце у Божијој руци, као потоци водени, куда Бог хоће тамо га савија.

Милост и истина чувају цара а правда му утврђује престол понајбоље. —

Тиха и милосрдна човека љуби Господ и дела му напредком благосиља.

Ослони на Господа дела твоја, па ће се благе намере твоје остварити. —

Није добро кад је душа без науке; и когод нагло ходи, тај ће се спотакнути.

Когод неће да се учи, тај ће се у велико зло увалити. —

У човека мудра разумно је лице, а очи лудине зверају тамо амо.

Нема мудрости, нема разума, нема савета у безбожника. —

Боље је поштено име него највеће богатство.

Умиљатост више вреди од сребра и злата. —

Не упадај у њиву сирочади, јер је силан Бог бранилац њихов, који ће праведно судити између тебе и између њих.

Неугледај се на неваљалце, него свагда остани у страху Господњем. Ако тако узрадиш, доживићеш и унукe своје, и надање твоје неће те изневерити. —

Ваљан отац добро васпитава децу своју и душа му се весели кад му је син добар и наметан.

Лудост виси о срдцу детињем; прут и добар зант треба да је одтуда изгони. —

Слушај, сине, отца, који те је родио и не презири матер твоју кад остари!

Теци истину, теци мудрост, прибављај науку, знање и разум! —

Дај ми, сине, срдце твоје, и очи твоје нека пазе на моје путове!

Нека се теби весели отац твој и мати твоја и нека се радује родитељка твоја! —

Жеље пусте убијају лењивца, јер руке његове неће да раде.

Васдан проводи неваљалац у opakим жељама, а праведник ради на има; сажаљева убоге и даје им милостињу нештедице.

Ко сиромaxe угледа, сам себе храни од свога хлеба делећ убогима. —

Нечист је сваки онај, који сплетке прави.

Ко зло сеје, зло ће и пожњети. —

Кад брат помаже брата, онда је то најтврђи и најјачи град.

Љубазан човек у друштву је бољи пријатељ, него брат у даљини.

Боље и сиромах а поштен, него богат а лажа.

Више вреди смиран сиромах у својој простоти него охоти богаташ са opakим устма. —

Богат и убог сретају један другога; Господ их је обојицу створио. Смерности и страха Господњег награда је богатство и слава и живот. —

Рано у зору рани, отварај очи своје, ради, па ћеш имати хлеба

Рад вреднога човека доноси му изобиље, а лењивац мора да трпи велику оскудицу. —

Злобни подсмејач у друштву грди и срамоти свакога.

Истерај из друштва злобног подсмејача, па ће отићи с њим и свака свађа! —

Неразмећи се ако си сиромах, немери се с богатима, него се склањај паметно.

Боље је бити мудар него јак; боље је имати разума него имања многа. —

Ко се често весели, тај ће брзо осиромашити; ко вино и гостбе воли неће се обогатити.

Вино је невино, али пијанство заслужује укора, и когод се њему отда неће стећи памети. —

Ко иде путем правде и милости наћи ће живот и славу.

Сваки човек држи себе да је прав, али Господ управља срдца. —

Ко чува своја уста и језик, тај чува себе од многих невоља.

Нека ти nebude мило никога оговарати. —

Кад је срце весело, ведро је и лице, а у бризи и тузи и лице је суморно.

Што је мољак у одећи а црв у дрвету, то је туга у срдцу. —

Као што оцат позлеђује рану, и дим вређа очи, тако упропашћује душу свака телесна страст.

Трње и замке су на путовима неваљалаца, а ко чува своју душу тај ће их обићи.

Разумно срце чезне за знањем а уста глупих људи терају лудост.

Кад се злочинац казни, онда се и несмотрени опамете, а ко се на мудре људе угледа, постаје и сам разуман човек.

Боље је живити у непокривеном углу, него у великом дому неправедно украшеном.

Ко уши своје затвара од јадања бедника, тај ће и сам јадати, али га нитко сажалити неће. —

Ко своју смокву чува, јешће од њезина рода, а ко чува свога господара биће му мио.

Не траје до века ни имање, ни снага, ни богатство. —

Буди вредан и надгледај твоје усеве, коси траву и купи сено, да имаш доста оваца и јагањаца за одећу, и доста млека теби за јело, и за јело твојему дому и за храну твојих млађих.

ДРУШТВО СВ. САВЕ У БРЂАНИМА.

Још прошле године донели смо белешку, да се у месту Брђанима у Хрватској заузимањем тамошњег ревносног пароха г. Павла Пајића основало друштво против псовки под именом „св. Саве.“ Можемо сада да саопштимо нашим читаоцима и правила, што их је себи то друштво поставило. Ево их:

Правила добровољног друштва за одржање стида и поштења и поштовање српских народних светиња, под именом „св. Саве“ (српског просвјетитеља) састављено у Бођанима 1881. год.

Чл. 1. Добровољно друштво за одржање стида и поштења а против псовке и непоштовања српских народних светиња прима име „св. Саве“ српског просвјетитеља.

Чл. 2. Сваки мушки и женски, ако је навршио 24 год. од свог рођења, може ступити у друштво „св. Саве.“

Чл. 3. Друштво „св. Саве“ има своју скупштину и свој одбор. Сви чланови су скупштинари. Одбор има 9 чланова. Скупштина избира себи предједника и перовођу. Ови су то исто и у одбору. Почасно мјесто предједника, перовође и одбора траје до воље већине скупштине односно својевољне оставке.

Чл. 4. У одбору и скупштини могу слободно момци и дјевојке 14 г. старе присуствовати ради слушања и поучавања, примивши на себе своје другове и другарице од несташлука одвраћати, *опомињати на њезно поступање с марвом, пазити на неповређивање тичији гњезда и тамањење млих и ситних тичица*, под претњом казне, коју ће одбор од 10 кр. до по 10 кр. постепено повишавајући одређивати и од родитеља непослушне дјеце побирати а у корист своје благајне за набавку корисних књига, које ће и подаривати оној дјечи, која буду мале тиче његовала, на гњезда пазила, лентирове таманила, гусенична гњезда са дрвећа скидала, дивјаке дрвећа каламила и т. д.

Чл. 5. Скупштина се састаје два пута у години и то на водени понедељак и на св. Арханђела Михаила. Одбор се састаје у своје сједнице сваке младе неђеље.

Чл. 6. Сваки члан и чланица друштва св. Саве стара се, да се најприје у својој кући, а последије на комшилику и по томе у селу одржава стид и поштење.

Чл. 7. Сваки члан и чланица дужни су лијепим својим примјером здрави српски народни стид и поштење подизати, одржавати и ширити; на против ружну псовку, гријешну клетву, свађања и пркос, гнусно опијање у кући, у крчми и вароши искорењавати старати се, особито дјецу чувати од зле навике и ружне прилике.

Чл. 8. У то име прибављати корисне књиге, из којих се може много добра научити, као чување здравља, напреднога рада и разумне штедње.

Чл. 9. Па то да може и сиромашно дијете добити сваки члан и чланица прилагаће по околностима добровољни прилог. Прилози ће се улагати на одређене дане скупштине. О прилозима и издатцима водиће се

записник и о руковању друштвене благајне скупштина ће закључке доносити.

Чл. 10. Предеједник има право први пут опоменути, други пут укорити, а трећи пут одбор ће наметнути казну свакоме члану и чланици, који се огријеша противу чл 7 ових правила.

Чл. 11. Прва казна 10 кр. глобе на корист друштвене касе, друга казна 25, а трећа 50 кр. Неисправљени члан и чланица искључују се из друштва јавно пред скупштином Срамотнога неваљалца и неваљалицу изнијети на заслужено презирање. С таквим се чланови „св. Саве“ не друже и не позајмљују у ничему.

Чл. 12. Правила ова ступају у живот како их скупштина усвоји и потпише.

Чл. 13. Три члана скупштине имају ова правила поодастријети пречачној владичанској власти на одобрење, а славној ц. кр. окружној области на потврђење.

Ето тако гласе правила овога друштва за ширење морала у народу. Оно има сада до 40 чланова мушких и женских, а биће их извесно и више, док само влада већ једном правила потврди, на што се све досад узалуд чекало.

РЕВИЗИЈА ШКОЛ. ЗАКОНА У ТРОЈЕДНОЈ КРАЉЕВИНИ.

(Свршетак.)

У бившој војничкој крајњој општинској се управа народних школа врши од политичке обћине над свима народним школама, које се налазе у њезином подручју (§. 2.), само што се за сваку од тих школа има ипак поставити посебни местни школски надзорник у месту школе.

Такову уредбу, дотично промену школског закона у том смислу, предложила је за старо подручје поджупанија копривничка (представком од 24. Августа п. р. 1876. одј. бр. 4512), образложив ју тим: да за обћинске одборе при свакој школи несмаже земља довољно интелигенције, те с тога да одборници школски, какови су сада, већином људи неуки, интересом народне просвете слабо служе; да одборске седнице немарно полазе; да се за уредан полазак школе од стране деце, те за материјалне потребе како школа тако и учитеља слабо брину. Тога ради да би у свакој политичкој општини имао обстојати само један школски одбор, које-му би чланови били: начелник политичке општине, подручни пароси, подручни учитељи, месни школски надзорници, од којих би се за сваку по један поставити имао и напоскон из свакога места, у којем је школа, по један заступник.

Такова уредба може се заговарати једино тамо, где се границе школске обћине подударају с границама политичке обћине; а могла би се још заговарати и тамо, где су политичке обћине малога територијалнога обсега; но где су оне, као местимице код нас, повеће, те у обсегу једне политичке обћине има 5—6 и више народних школа; имала би таква уредба великих инконвенјенција од којих је довољно споменути једну: да би тако разштркане чланове школског одбора било још куд и камо

теже у седницу сабрати, осим кад би се обћинама у име школе наметнуо нови трошак ради одштете пута и боравка оним члановом одбора, који нестанују на седишту политичке общтине и од којих се обављање функција школских одборника не само без икакве награде, него још к тому уз властите материјалне жртве не би праведно захтевати могло.

Ако се и уз такову уредбу увиђа потреба местних надзорника за сваку школу, те ако се на та места — као што би бити имало — поставе људи релативно најваљанији, тада се — будући је местни школски надзорник и онако душа одбору — може остати код общтинске школске управе онакове, какова је уређена законом од године 1874 и за кокову осим других разлога, војује поглавито тај разлог, да за сваки посао најбоље старају се они, којих се таков посао најближе тиче, а то су у погледу школе школске общтине или родитељи деце школу полазеће.

Прама томе имала би се общтинска школска управа уредити и убившој војној крајни.

Прелазећ на жупанијску управу, ваља пре свега констатовати, да је на овом ступњу школско-управне организације надзор школа дан данас посвуда државни и да се посвуда обавља по плаћених органих, осим Швајцарске, гдено чланови котарскога школскога надстојничтва (*Bezirkschulpflege*) народне школе дотичнога котара међу се поделе, те их безплатно надзиру.

И код нас се је мислило учинити по народну школу и њезин напредак нешто корисна, када се је новим школским законом ог г. 1874 жупанијски школски надзор поверио вештачким рукама — органима, којима то има бити искључива задаћа; јавним чиновником од земље плаћеним и земаљској влади подпуно подчињеним и одговорним.

Но том уредбом створило се је нешто само половична и зато несходна. Није постављено толико школских надзорника, колико има поджупанија како би свака од њих за школске послове имала свога стручног чиновника, као што га има н. пр. за послове јавнога здравства, него се је за невољу наместило толико школских надзорника, колико има жупанија, с наканом, да се организација школског надзора (по поджупанијама) временом попуни. Но до тога није дошло, нити је лако доћи могло, колико с економских разлога, толико и с недостатка особља; али је одатле сљедило, да се је жупанијским школским надзорником у управном организму морао дати неки изнимни самостални и би реч екстратериторијални положај, који је постао извори свакојаких сукоба између њих и политичких области, неговорећ о том, да су се жупанијски надзорници, какови су се за сада наћи могли, за таково самостално уредовање показали где што слабо прикладни.

Вика, која се је тога ради са свих страна дигла на те школске надзорнике, ако и није можда у свем основана, у многом је ипак оправдана, те се је и кр. земаљска влада течајем прошлих шест година морала уверити, да се жупанијски школски надзор овакав какав је сада, оставити неможе.

Приликом предстојеће политичке организације старога и новог подручја, дала би се та институција поставити на здравије темеље. Пи-

тање о плаћену или неплаћену жупанијскому надзору немора се код нас изнова заподевати; јер плаћени надзор већ постоји, те кад би се докинути хотио, ваљало би пре свега мислити: шта ће бити од оно 14 надзорника, што у једном и другом делу краљевина сада службују, те се лако у друге службе наместити немогу.

Остане ли влада начелу плаћеног надзора и надаље склоњена, тада би се тај материјал прилично добро распоредити и корисно употребити могао тим начином, да се свакој од новоустројити се имајућих жупанија придели по један, а где потреба буде и по два надзорника, који би, као чланови жупанијско-чиновничкога сбора са примерним рангом, пословне комаде педагогичко-дидактичкога, а донекле и административнога садржаја попут других струковних чиновника решавали и народне школе у жупанији прегледавали.

Устројели се, као што би требало, уз нове жупаније за школске послове, као друга и трећа инстанција, жупанијски школски одбори, налик постојећим у бившој војној крајини окружним школским већина, а донекле и овостраним жупанијским школским одбором, тада би жупанијски надзорник имао, као што је и сада, бити чланом таква одбора.

За сада има дакако више школски надзорника, него што би по преустројственој основи имало бити жупанија; али некоји су од њих већ дослужили, те би се у мир одпремити имали; један је са службе дигнут, а за некоје жупаније морала би се, како је јур напоменуто и по њих двојица поставити, те би тако једва који прекобројан претекао.

У Угарској су законом од г. 1868. (§. 123.) постављени посебни плаћени окружни надзорници школски, који су уједно председници школскога већа. Ради тога надзора дели се ова земља по жупанијах у школска окружја.

У Цислајтанији именује министар за богоштовје и наставу за свако школско окружје (које се подудара с политичким окружјем) школскога надзорника на три године између школских вештака, понајвише учитеља средњих школа и препарандија, а гдешто и вртнијих народних учитеља, којим се за време функције подељује допуст уз поставу заменика о трошку државе, те паушал у име путнога трошка и дневница.

Помишљало се је код нас и на такав окружни надзор школа, који би се поварио интеллигентним људма, у првом реду свештеником, затим властели, умировљеним чиновником, вртнијим учитељем и т. д. без сталне плате, него само уз становити паушал у име путнога трошка и уздржавања.

Такову надзору налази се пример у Белгији, али само за кантоне (— нашим пројектованим котаром) дочим за покрајине обостоје државни плаћени надзорници.

Кад би се код нас нашло толико људи за ваљано обављање те службе прикладних, нема сумње, да би та нова институција окружних школских надзорника била по народне школе веома корисна, јер би се њом испунила велика празнина између местне и жупанијске управе школске.

К. §. 176. слово г.) Установа тога §. да земаљска влада, сваке године издаје штампом свестрано извешће о стању народних школа, имала би се променити тако, да се упитно извешће издаје сваке треће године,

www.un

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

како што бива и у земљама много већим од наше, у којој се течајем једне године не могу догодити многе промене, те ће се установом дуже периоде од три године препречити, да се знатним трошком неопетују немало целим садржајем исте ствари од једне године до друге.

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

(Отликовање.) Хрватски педагогијско-књижевни збор у Загребу изабрао је у својој главној скупштини од 28. дец. о. г. међу осталима г. Петра Радуловића, управитеља српске учитељске школе у Карловцу за свога правога и г. Владимира Красића, учитеља вежбаонице уз исту учитељску школу за свога дописујућег члана.

(Приправничке стипендије.) На место седам стипендиста који су с концем 188 $\frac{1}{2}$ школске године трећи приправнички разред у Сомборској учитељској школи свршили као и на место оне тројице, којима је решењем в. Шк. Савета од 10. Марта о. г. бр. 45/43. стипендија обустављена, високи Школски Савет у седници од 27. Новембра ове године држаној подарио је 10 упражњених народних стипендија на учитељској школи Сомборској следећима: Петру Михајловићу из Новог Сада, Бошку Поштићу из Станара, и Душану Бошковићу из Сенђурђа на Бегеју приправницима другог разреда: Исидору Петровићу из Вршца, Петру Шевићу из Черевца, Ђорђу Милошевићу из Парага и Милану В. Миленковићу из Баваништа приправницима првог разреда, такође и Даринки Пековићевој из Панчева, Јелени Трифуновићевој из Руме и Софији Борчаниновој из Карловаца приправницима првога разреда. Осим ових уживају народне приправничке стипендије још досадашњих пет стипендиста и три стипендисткиње, а то су: Теодор Ракић из Лалића, Васа Поповић из Томашеваца и Љубомир Лотић из В. Кикинде сва тројица приправници трећега; Зарија Ђурић из Т. С. Миклоша, и Светозар Тимотић из Торње приправници другог разреда, и Ана Поповићева из Новог Сада, Софија Живковићева из Ковина и Теодора Ракићева из Н. Сада, све три приправнице другог разреда. Према томе уживају за ову школску годину 12 приправника и 6 приправница Сомборских приправничке стипендије из народних фондова, од којих је свака по 80 фор. а све заједно износе 1440 фор. а. вр.

(Из земалског учитељског мировишког фонда) поделило је кр. уг. министарство за богочаст и наставу Персиди удовици иза Ђорђа Путића бив. учитеља у Ходошу милостињу од 84 фор. и за двоје малољетне сирочади скупа 50 фор.

(Ручни рад у препарандије.) Као што немачке новине јављају увешће се у све препарандије у Саксонској ручни рад као наставни предмет. У Дрезди учињен је већ почетак.

Р А З Н О.

(Парастос Ђуре Даничића у Сомбору.) Црквени одбор православне српске општине Сомборске закључио је да се у Св. Ђурђевској цркви Сомборској држи свечани парастос за упокој душе знаменитог и неуморног књижевника и језикословца српског покојнога Ђуре Даничића. Парастос је овај држан у недељу св. Отаца после службе Божије. Црква је била дубоком пуна народа; сви приправници и приправнице са својим професорима, Срби ученици гимназије овдашње са Србима професорима, ученице српске више девојачке школе са својим наставницима и сва деца што полазе народне школе у граду са својим учитељима и учитељицама присутествоваху на овој тужној светковини. Србско певачко друштво под управом г. Косте Берића појало је на свечаној служби Божијој и после службе на парастосу, који је свештенство св. Ђурђевске цркве одслужило. После парастоса говорио је слово у похвалу Даничићеву г. Исидор Стој-

ковић професор српске књижевности у овд. учитељској школи, у коме је живот, дела и неумрле заслуге покојникове вешто описао завршивши своју беседу са ускликом „Слава великом Даничићу,“ који је усклик и у народу одјека нашао.

(Из закладе за обуку и одећу сиромашне деце у Сомбору) подељено је у срб. народној школи о Материцама 11. Децембра ове године најсиромашнијим ученицима и ученицама основних школа 36 пари чизама и 44 ципела.

ПРОМЕНЕ У ШКОЛСТВУ.

Пом учитељ у Крњешевци Лука Максимовић постављен је за пом. учитеља у Угриновици, а учитељ у Драгаљевцу Светозар Топаловић пр. учитељем у Визићу. Пр. учитељица у Шашици Даринка Берићева наименована је правом учитељицом у истом месту, а Радослав В. Калембер равнајућим учитељем опште дечачке школе у Травнику.

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

- Тражи се учитељ у Црној Бари. Плата 160 ф., 40 мер. хране, 2 ланца земље, стан и огрев. Молбенице се шаљу до краја децембра цркв. општини.
- Тражи се учитељ у Великој Маргити. Плата 300 ф., један и по лан. зељае, стан и огрев. Молбенице до 20. дец. председништву срп. цркв. општине.
- Тражи се учитељ и појци у Бешенову. Плата 350 ф., стан и огрев. Рок до 10. јан. п. р.
- Тражи се учитељ при правосл. фундационалној српској мушкој школи у Котору Плата 500 ф., а молбенице се шаљу одбору правосл. српске мушке школе у Котор.
- Тражи се учитељ у Модошу. Плата 300 ф., 30 кибли жита и приход. стан и огрев. Молбенице се шаљу до 7. јан. 1883, школском одбору у Модош.
- Траже се учитељи у Црепаји, Аљбунару и Маргитици. Молбенице се шаљу до 20. јан. по нов. кр. уг. школском надзорништву у Вечкерек.
- Тражи се вероучитељ за основну и вишу девојачку школу у Сомбору. Плата 1060 ф. Рок до 31. јан.

ЈАВНА КОРЕСПОНДЕНЦИЈА.

Више привремених учитеља, нарочито у бившој граници, обраћају се на нас са питањем како би могли у учитељској школи у Сомбору испит да положи. Нека је свима на знање, да они, који добију дозволу за полагање учитељског испита, полажу исти заједно са редовним ученицима и из свију прописаних предмета; још и то примећујемо, да без знања мађарског језика не може нико овде да добије учитељско сведочанство. То нека служи свима интересентима на равнање. — Г. И. М. учитељу у Орешцу. Пристајемо да Вам лист за идућу годину дајемо у пола цене. — Г. Ђ. Ј. уч. у Војци. Послата 3 ф. примили смо за дуг од ове године, а ако желите да Вам се и до године лист шаље, молимо да нам то јавите. — Сл. српској читаоници у Чуругу. Пошто од толиких учитеља у Чуругу не држи ниједан „Школски лист,“ то се не чудимо, што су Вам се толики бројеви погубили. Платом „у наточ“ много би коштало, него изводите при обнови претплате за исте додати 1 ф. и одмах ћемо Вам их послати.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ НА „ШКОЛСКИ ЛИСТ“ ЗА ГОД. 1883.

Овим бројем завршује се четрнаести течај „Школскога листа“ и излази претплата скоро свима нашим претплатницима. У програму листа и начину излазења неће се ни идуће године ништа мењати, а биће озбиљна брига уредништва, да „Школски лист“ буде сваком годином све бољи и савршенији. У нади да ће нас српски народ и нарочито српско учитељство и одсада и умно и материјално потпомагати, отварамо претплату за г. 1883.

Цена је „Школском листу“ у аустро-угарској монархији, у Босни, Херцеговини и Црној Гори 3 фор. а. вр. а за по године 1 фр. 50 нов. :

Србији за целу годину 8 динара, а за по године 4 динара. Који од гг. учитеља пошље новце за шест претплатника добијаће лист на дар, а који скупи три претплатника, добијаће лист у пола цене. Исто тако добијаће лист у пола цене и она гг. учитељи, којима је годишња плата мања од 300 фор., даље сва гг. слушаоци богословије, приправници и приправнице.

Претплата се шаље најбоље поштанском упутницом уредништво „Школскога листа“ у Сомбор (Zombor, Ungarn), а претплату за Србију прима књижара г. Велимира Валожића у Београду. Молимо да нам се не шаље претплата за краће време него за по године.

Нашим црквено-школским општинама стављено је високим школским саветом у дужност, да држе „Школски лист“ за своју школу, на што обраћамо пажњу гг. учитеља.

Уједно позивамо уљудно високодостојнике и имућне чланове народа нашег да изволе и за год. 1883 даривати „Школским листом“ сиромашне школе наше, особито у будимекој и герњокарловачкој епархији, у источном Банату, Босни, Херцеговини, Далмацији, Боки и Црној Гори. Имена њихова износићемо као и досада благодарно на јавност.

Још имамо потпуних екземплара „Школскога листа“ од ове године. Ко за исти пошље 3 фор., том дајемо на дар потпуни „Школски лист“ од г. 1881. и од г. 1880. све бројеве, колико се код нас налазе. Иначе уступамо „Школски лист“ од г. 1881. за 1 фор. (2 дин.) а бројеве од г. 1880. за 50 нов. (1 дин.)

У Сомбору 31. децембра 1882.

НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ,
уредник „Школскога листа.“

РАСПИС НАГРАДА.

Да би од своје стране допринели живљем полету наше педагошке књижевности, расписујемо и за идућу годину награде за три најбоље педагошке расправе, које ће у течају године 1883. изаћи у „Школском листу.“

Прва је награда три дуката, друга два дуката и треба један дукат. Које расправе заслужују награду одредиће умољени пресудиоци, који су изван нашег уредништва и којих ћемо имена у своје време саопштити.

Награде ове могу добити само народни учитељи и учитељице. Расправе морају бити оригиналне, а при досуђивању награде неће се узимати обзир на обим расправе, него само на ваљаност.

Код расправа, које се натичу за награду, ваља то одмах при шаљању њихови писци да назначе. Иначе им стоји на вољи, да или одмах своје име потпишу или да га у запечаћеном писму својој расправи додаду. Писма уз ненаграђене расправе доцније ће се уништити.

Уредништво се нада, да ће овај распис награда наћи одзива у нашем учитељству и да ће оно многобројно окушати своју снагу у утакмици, на коју га позивамо и која може бити само од користи за српску школу. У Сомбору 31. децембра 1882.

Уредништво Школскога листа.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Негдашњим ученицима и ученицама којима а садашњим ваљаним српским народним учитељима и учитељицама с ове и с оне стране Саве и Дунава, који су ми имен дан и кретно име моје о Никољу ове године честитали, нисам у стању због мојих многих званичних послова посебице захвалити; с тога им путем школскога листа на њежној пажњи и пријатељском сећању њиховом, овим најусрдније благодарим.

У Сомбору, 17. Дек. 1882.

НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ
српске учитељске школе управитељ.

Издаје и уређује : НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампа Ф. Витерман.

